

ناتاریخ

یادداشت

داستان‌هایی برای بیداری

منیژه آرمین | نویسنده

«شب و قلندر»، «شباویز»، «شانزده سال» و «کافه مگنولیا»، چهارگانه رمان‌هایی هستند با پس زمینه تاریخ معاصر از مشروطیت تا کودتای ۲۸ مرداد. در این کتاب‌ها، شخصیت‌های داستانی و واقعی، داستان راپیش می‌برند و با قرار گرفتن در موقعیت اجتماعی و سیاسی، لایه‌های پنهان وجودی خود را آشکار می‌سازند و شاید گویای کلیت انسان معاصر باشند در این برهه از زمانه. در این رمان‌ها، عشق، حماسه، تضادهای فکری و عقیدتی، حضور استعمارگران، جنگ میان سنت و مدرنیته و به خصوص در کافه مگنولیا، موضوع نفت و ملی شدن آن و حضور پرنسز مطبوعات، حائز اهمیت است. با وجود رویدادهای سیاسی و اجتماعی مهم این دوره، نویسنده، ادعایی در تحلیل تاریخی ندارد. صدای انسان را می‌توان از درون این کتاب‌ها شنید. انسانی که به دنبال هویت و کشف خود است؛ و تاریخ، بخشی از این هویت. معتقدم این رمان‌ها نوشته نشده‌اند برای به خواب رفتن، بلکه نوشته شده‌اند برای بیداری.

در بخشی از «کافه مگنولیا» آمده: «همه جا و همه چیز بوی نفت، گرفته حتی عشق که در کافه مگنولیا به شکل زن و مردی سفیدم ظاهر شده بود؛ در گفت و گوهای پنهان و عیان از مادام گرفته تا خانواده رضاداد و خورشید خاله که با اصوات بلند احساسات خود را ظاهر می‌کرد، اما بعد از مدتی حرف‌های در گوشه به پایان رسید. انگار ساکنان کافه مگنولیا به این نتیجه رسیدند که آنها سال‌ها پیش شاید، هم قرن‌ها پیش باهم ازدواج کرده بودند.»

متقابل نفسانیات [آدم‌ها] بر رویدادهای اجتماعی و تاریخی بوده است. نکته‌ای که درباره چهارمین رمان مجموعه آثار داستانی و تاریخی آرمین قابل توجه است که، به نوعی جمع‌بندی یک دوره تاریخی در یک بستر روایی و داستانی است. آرمین در رمان «کافه مگنولیا»، فرز و نشیب‌های رویدادهای سیاسی و اجتماعی ایران را در محدوده زمانی سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ روایت می‌کند. بخش اعظمی از کتاب براساس رویدادهای مستند نگارش شده و از اتفاقاتی که در رمان‌های قبلی از جمله «شب و قلندر»، «شباویز» و «شانزده سال» رخ داده، گره‌گشایی می‌کند. شخصیت‌های داستانی و واقعی در «کافه مگنولیا» در سی‌وپنج فصل تحت تأثیر شرایط حاکم بر جامعه قصه را پیش می‌برند. داستان رمان هم از زوایای متفاوتی بیان می‌شود که به شناخت فضای حاکم بر کشور و انسان فردی و اجتماعی ایران در صد سال اخیر کمک می‌کند. از ویژگی‌های این اثر، آن است که آرمین در ابتدای کتاب خلاصه‌ای از سه رمان قبلی خود از جمله «شب و قلندر»، «شباویز» و «شانزده سال» آورده است تا مخاطب ضمن یادآوری آن چه در سال‌های قبل خوانده بر روی داستان تازه نویسنده تسلط بیشتری پیدا کند. او در مقدمه این کتاب، درباره انگیزه‌اش از یادآوری آن چه در سه جلد قبلی گذشته، یادآوری کرده، خلاصه کتاب، البته ظرافت و فضای اصل داستان را ندارد و فقط بسنده می‌کند به دادن اطلاعات کلی به خواننده و امید است که برای خواننده محترم انگیزه‌ای باشد تا به اصل کتاب مراجعه کند.

منیژه آرمین در سال ۱۴۰۳ به خاطر نوشتن کتاب «کافه مگنولیا» به عنوان بانوی فرهنگ سال انتخاب و از او تقدیر شد. درباره زندگی و آثار منیژه آرمین، کتاب «خاک عشق» به قلم فاطمه ابراهیمی و فریبا شادمهر تألیف شده که در این کتاب به بررسی هفت اثر منیژه آرمین پرداخته می‌شود. در این اثر به معرفی زندگی‌نامه و ویژگی‌های آثار این هنرمند و داستان‌نویس پرداخته شده است.

از مشروطه تا کودتا

نگاهی به رمان‌های تاریخی منیژه آرمین
«بانوی فرهنگ سال ۱۴۰۳»

علی‌الله سلیمی | نویسنده

تاریخی باعث شد، خوانندگان آثارش او را با مجموعه رمان‌های تاریخی او با عناوین «شب و قلندر»، «شباویز»، «شانزده سال» و «کافه مگنولیا» بشناسند؛ مجموعه چهارگانه‌ای که هر یک به برهه‌ای از تاریخ معاصر ایران می‌پردازد. نثر و زبان آثار منیژه آرمین در مجموعه رمان‌های تاریخی او به گونه‌ای است که در کتاب اول این مجموعه چهارگانه: «شب و قلندر» که مربوط به اواخر دوران قاجار تا اعلام مشروطیت است، نویسنده تا حدودی از نثر قدیمی استفاده کرده است. در کتاب «شباویز» که به آغاز دوران تجدیدطلبی می‌پردازد (از اعلام مشروطیت تا سال ۱۳۰۴) نثر کتاب تغییراتی کرده است. در دو کتاب «شانزده سال» و «کافه مگنولیا»، هم نثر و هم ساختار دگرگون شده است. رابطه خطی زمان و مکان و زاویه دید تا حدودی از میان رفته و به شکل پازل درآمده است. طبعاً خواننده نیز سهمی دارد در قرار دادن مناسب قطعات پازل. نکته دیگر اینکه نویسنده قصد تحلیل یا روشن کردن ابهامات تاریخی را نداشته و انگیزه اصلی بیان تأثیر

منیژه آرمین، از زنان پیشکسوت در حوزه ادبیات داستانی معاصر است که علاوه بر نویسندگی، در سایر رشته‌های فرهنگی و هنری، از جمله فعالیت‌های پژوهشی و مطبوعاتی و هم‌چنین رشته هنری سفال‌گری هم کارنامه قابل توجهی دارد. نمایشگاه‌های انفرادی و گروهی متعددی از آثار این هنرمند در گالری‌های مختلف برگزار شده و فعالیت‌های اجتماعی گوناگونی هم در کارنامه کاری وی دیده می‌شود. از جمله، عضویت در نهادهای و سازمان‌های فرهنگی و هنری مانند هیأت مدیره انجمن قلم (دوره اول)، انجمن صنفی روزنامه‌نگاران و هم‌چنین عضویت در شورای سیاست‌گذاری انجمن سفال و نیز عضویت در هیأت مدیره انجمن هنرمندان سفال‌گر (دوره اول) با این حال، بسیاری از اهالی کتاب و ادبیات، منیژه آرمین را به عنوان یک داستان‌نویس می‌شناسند. آرمین در زمینه نویسندگی، فعالیت‌هایش را با نوشتن درباره موضوعاتی مانند انقلاب اسلامی و دفاع مقدس شروع کرد اما در ادامه گرایش او به داستان‌های

